

**Gminny Program Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów
Alkoholowych oraz Przeciwdziałania Narkomanii dla Miasta
Pruszkowa na lata 2022-2025**



Opracowanie:

**Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej w Pruszkowie
Pruszków, marzec 2022 rok**

SPIS TREŚCI

1. Wprowadzenie
2. Diagnoza społeczna środowiska oraz problemów w aspekcie sytuacji lokalnej
3. Grupy docelowe
4. Cel główny i cele szczegółowe Programu
5. Zadania, działania, wskaźniki
6. Realizatorzy Programu
7. Zasady funkcjonowania i wynagradzania członków Miejskiej Komisji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych
8. Harmonogram i zasady finansowania Programu
9. Ewaluacja
10. Postanowienia końcowe

PODSTAWY PRAWNE

- Ustawa z dnia 26 października 1982 r. o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi (t.j. Dz. U. z 2021 r. poz. 1119 ze zm.);
- Ustawa z dnia 29 lipca 2005 roku o przeciwdziałaniu narkomanii (t.j. Dz. U. z 2020 r. poz. 2050 ze zm.);
- Rozporządzenie Rady Ministrów w sprawie Narodowego Programu Zdrowia na lata 2021-2025 (Dz.U z 2021 r poz. 642)
- Ustawa z dnia 11 września 2015 r. o zdrowiu publicznym (t.j. Dz. U. z 2021 r. poz. 1956 ze zm.);
- Ustawa z dnia 9 czerwca 2011 r. o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej (t.j. Dz. U. z 2020 r. poz. 821 ze zm.);
- Ustawa z dnia 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie (t.j. Dz. U. z 2021 r. poz. 1249);
- Ustawa z dnia 15 kwietnia 2011 r. o działalności leczniczej (t.j. Dz. U. z 2021 r. poz. 711 ze zm.);
- Ustawa z dnia 27 sierpnia 2009 r. o finansach publicznych (t.j. Dz. U. z 2021 r. poz. 305 ze zm.);
- Ustawa z dnia 24 kwietnia 2003 r. o działalności pożytku publicznego i o wolontariacie (t.j. Dz. U. z 2020 r. poz. 1057 ze zm.).
- Ustawa z dnia 8 marca 1990 r. o samorządzie gminnym (tj. Dz. U. z 2021 r. poz. 1372 z późn. zm.)
- Uchwała Nr XVII.178.2016 Rady Miejskiej w Pruszkowie z dnia 25 lutego 2016r. w sprawie uchwalenia Strategii Integracji i Rozwiązywania Problemów Społecznych Miasta Pruszkowa na lata 2016-2022.

1. Wprowadzenie

Gminny Program Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych oraz Przeciwdziałania Narkomanii dla Miasta Pruszkowa na lata 2022-2025, w dalszej części zwany Programem, określa lokalną strategię w zakresie profilaktyki i ograniczania szkód indywidualnych i społecznych poprzez rozwój systemu przeciwdziałania uzależnieniom od substancji psychoaktywnych, w tym alkoholu i narkotyków oraz uzależnieniom behawioralnym. Forma obecnego Programu wynika z tytułu przyjęcia przez Sejm nowelizacji ustawy o zdrowiu publicznym w grudniu 2021 r., która to nałożyła na samorządy gminne obowiązek połączenia Programu profilaktyki i rozwiązywania problemów alkoholowych oraz Programu przeciwdziałania narkomanii. W ramach powyższego nastąpiło wspólne określenie celów i działań, a struktura zawartości programu pozostała ta sama.

Program w swej konstrukcji merytorycznej jest zgodny z założeniami Narodowego Programu Zdrowia na lata 2021-2025 oraz Strategią Rozwiązywania Problemów Społecznych w Gminie i Mieście Pruszków. W Programie uwzględnione zostały rekomendacje i priorytety dot. realizowania i finansowania gminnych programów wskazane przez Państwową Agencję Rozwiązywania Problemów Alkoholowych oraz Krajowe Biuro do Spraw Przeciwdziałania Narkomanii, które to na mocy *Ustawy z dnia 17 grudnia 2021 r. o zmianie ustawy o zdrowiu publicznym oraz niektórych innych ustaw* zostały przekształcone w Krajowe Centrum Przeciwdziałania Uzależnieniom. Po raz pierwszy w Programie uwzględnione będą działania dotyczące zagrożeń uzależnieniami behawioralnymi, które będą monitorowane i dostosowywane zgodnie z rekomendacjami nowopowstałego Krajowego Centrum Przeciwdziałania Uzależnieniom.

Gminny Program Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych oraz Przeciwdziałania Narkomanii stanowi lokalną strategię w zakresie profilaktyki oraz minimalizacji szkód społecznych i indywidualnych wynikających z nadużywania alkoholu i narkotyków oraz podejmowania zachowań, które mogą prowadzić do uzależnienia.

Nadrzędnymi aktami prawnymi, który regulują kwestie prawne związane z alkoholem i narkotykami są dwie ustawy: Ustawa z dnia 26 października 1982 r. o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi oraz Ustawa z dnia 29 lipca 2005 roku o przeciwdziałaniu narkomanii. Na mocy przedmiotowych ustaw rada gminy uchwała gminny program profilaktyki i rozwiązywania problemów związanych z uzależnieniami, który stanowi część strategii rozwiązywania problemów społecznych, jednocześnie uwzględnia cele operacyjne dotyczące przeciwdziałania uzależnieniom, określone w Narodowym Programie Zdrowia.

Ustawodawca dokładnie określił kierunki w jakich powinny być podejmowane działania wobec problemów związanych z uzależnieniami, wskazał zadania z tego zakresu, źródła ich finansowania oraz podmioty odpowiedzialne za ich koordynację.

Zadania te obejmują m.in.:

- zwiększanie dostępności pomocy terapeutycznej i rehabilitacyjnej dla osób uzależnionych od alkoholu i narkotyków;
- udzielanie rodzinom, w których występują problemy alkoholowe i narkotykowe, pomocy psychospołecznej i prawnej, a w szczególności ochrony przed przemocą w rodzinie;
- prowadzenie profilaktycznej działalności informacyjnej i edukacyjnej oraz działalności szkoleniowej w zakresie rozwiązywania problemów alkoholowych i przeciwdziałania narkomanii

oraz uzależnieniom behawioralnym, w szczególności dla dzieci i młodzieży, w tym prowadzenie pozalekcyjnych zajęć sportowych, a także działań na rzecz dożywiania dzieci uczestniczących w pozalekcyjnych programach opiekuńczo-wychowawczych i socjoterapeutycznych;

- wspomaganie działalności instytucji, stowarzyszeń i osób fizycznych, służącej rozwiązywaniu problemów alkoholowych i narkotykowych;
- podejmowanie interwencji w związku z naruszeniem przepisów dotyczących reklamy napojów alkoholowych i zasad ich sprzedaży oraz występowania przed sądem w charakterze oskarżyciela publicznego;
- prowadzenie placówek wsparcia dziennego.

Głównym celem działań w zakresie profilaktyki uzależnień podejmowanych przez Miasto Pruszków jest zmniejszenie problemów będących wynikiem spożywania alkoholu i narkotyków uwzględniając całą populację mieszkańców miasta, a nie tylko tzw. „grupy podwyższonego ryzyka”. Jednocześnie należy dodać, iż polityka rozwiązywania problemów uzależnień na terenie Miasta Pruszkowa jest zgodna z kierunkami określonymi w niniejszym programie stanowiącym rozwinięcie i kontynuację działań z zakresu profilaktyki uzależnienia od alkoholu i narkotyków prowadzonych w latach poprzednich. Program realizuje cele strategiczne, które zostały wpisane w Strategię Integracji i Rozwiązywania Problemów Społecznych Miasta Pruszkowa na lata 2016 – 2022, a w swej konstrukcji merytorycznej zgodny jest z rekomendacjami Państwowej Agencji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych na rok 2022.

Działania zawarte w Programie oraz sposoby ich realizacji są dostosowane do lokalnych potrzeb i możliwości prowadzenia określonych form pracy, w oparciu o posiadane zasoby instytucjonalne i osobowe, jednocześnie będą monitorowane i ewaluowane w trakcie realizacji programu.

2. Diagnoza społeczna środowiska oraz problemów w aspekcie sytuacji lokalnej

Jak czytamy na stronie internetowej PARPA, Międzynarodowa Organizacja Zdrowia (WHO) od lat podkreśla, że alkohol jest substancją toksyczną i psychoaktywną o właściwościach uzależniających. Spożycie alkoholu przyczynia się każdego roku do ok. 3 milionów zgonów na całym świecie, a także do niepełnosprawności i złego stanu zdrowia milionów ludzi. Alkohol jest głównym czynnikiem ryzyka przedwczesnej śmiertelności i niepełnosprawności wśród osób w wieku od 15 do 49 lat, będąc przyczyną 10 % wszystkich zgonów w tej grupie wiekowej. Komisja Europejska w diagnostyce walki z rakiem wskazuje na szkodliwe skutki zdrowotne spożywania alkoholu jako istotny problemem zdrowia publicznego w UE.

W naszej kulturze wydaje się rocznie miliony na reklamy zachwalające towarzyskie i osobiste korzyści, jakie przynosi picie alkoholu. Fakt ten przyczynia się do tego, że ludzie mają problem z nadmierną konsumpcją alkoholu, jednocześnie w wyniku długotrwałego, intensywnego picia alkoholu rozwija się uzależnienie fizjologiczne, tolerancja oraz natóg. Biorąc pod uwagę powyższe należy zaznaczyć, iż duża dostępność alkoholu ma wpływ na występowanie licznych problemów zarówno zdrowotnych jak i społecznych.

Tabela nr 1. Dane dotyczące rynku napojów alkoholowych w Pruszkowie uzyskane z Urzędu Miasta Pruszkowa z Wydziału Spraw Obywatelskich i Obsługi Mieszkańców Pruszkowa.

Lp.	Dane dotyczące rynku napojów alkoholowych	2020 rok
1	Liczba punktów handlowych sprzedających alkohol	113
2	Liczba punktów handlowych sprzedających wyłącznie piwo	4
3	Liczba punktów gastronomicznych sprzedających alkohol	40
4	Liczba punktów gastronomicznych sprzedających wyłącznie piwo	7
5	Liczba ustalonych przez gminę* zezwoleń na sprzedaż napojów alkoholowych do 4,5% zawartości alkoholu oraz piwo, do spożywania poza miejscem sprzedaży	130
6	Liczba ustalonych przez gminę* zezwoleń na sprzedaż napojów alkoholowych powyżej 4,5% do 18% zawartości alkoholu z wyjątkiem piwa, do spożywania poza miejscem sprzedaży	115
7	Liczba ustalonych przez gminę* zezwoleń na sprzedaż napojów alkoholowych powyżej 18% zawartości alkoholu, do spożywania poza miejscem sprzedaży	115

*Uchwała Rady Miejskiej Nr XLVII.533.2018 z dnia 28 czerwca 2018 roku.

Używanie substancji psychoaktywnych jest ważnym wyzwaniem zdrowia publicznego w wielu krajach, ma niebagatelny wpływ na nasze zdrowie psychiczne jak i fizyczne. Raport o stanie narkomanii w Polsce 2020 opublikowany przez Krajowe Biuro do spraw Przeciwdziałania Narkomanii (KBPN), który jest częścią międzynarodowego systemu monitorowania koordynowanego przez Europejskie Centrum Monitorowania Narkotyków i Narkomanii (EMCDDA) pokazuje, że używanie narkotyków jest o wiele mniej rozpowszechnione niż picie napojów alkoholowych. Wyniki ogólnopolskich badań obejmują populację generalną (15-64 lata) z przełomu lat 2018/2019 oraz młodzież szkolną z roku 2019. Według badań z lat 2018/2019 dotyczących skali używania substancji psychoaktywnych w populacji generalnej, odsetek osób, które miały kontakt z narkotykami w 2018 roku w Polsce był kilkunastokrotnie niższy od odsetka osób mających kontakt z alkoholem. Według badania z 2018 roku używanie alkoholu w Polsce odnotowano na poziomie 79,9%, podczas gdy w przypadku narkotyków odsetek wyniósł 5,4% (dane dla osób w wieku 15-64 lata).

Według ostatniego badania Krajowego Biura ds. Przeciwdziałania Narkomanii i Kantar Polska z 2018 roku w populacji generalnej marihuana była najczęściej używanym narkotykiem z odsetkiem 12,1%. Do jej zażywania przyznało się 7,8% badanych w wieku 15-34 lata. Natomiast w całej

badanej populacji (15-64 lata) wyższy odsetek odnotowano wśród mężczyzn – 16,4% niż wśród kobiet – 7,7% w przypadku wskaźnika używania kiedykolwiek w życiu.

Rok 2020 został zdominowany przez zagrożenia epidemiczne związane z COVID-19, oddziałujące globalnie na kondycję zdrowotną, społeczną i ekonomiczną wszystkich państw, regionów i kontynentów. Europejski Raport narkotykowy 2021 wskazuje, że obecna pandemia nie miała poważnego wpływu na dostępność narkotyków w Europie. Dodatkowo nadal obserwuje się zagrożenia dla zdrowia publicznego wynikające z możliwości zdobycia i stosowania szerokiej gamy substancji, często o wysokiej sile działania. Handlarze narkotykami przyjmują coraz to nowsze strategie dystrybucji substancji psychoaktywnych np. za pośrednictwem Internetu. Najpowszechniej używanymi substancjami odurzającymi są konopie indyjskie – ich rozpowszechnienie używania kształtuje się na poziomie 5 razy większym niż pozostałych substancji. Chociaż spożycie heroiny i innych opioidów pozostaje na stosunkowo niskim poziomie, to właśnie te narkotyki wiążą się z najbardziej szkodliwymi formami konsumpcji, w tym z podawaniem drogą iniekcji. Zakres użycia stymulantów oraz ich najpowszechniejsze rodzaje różnią się w zależności od państwa, natomiast coraz więcej danych wskazuje na potencjalne narastanie zjawiska podawania stymulantów w drodze iniekcji. W 2019 r. na europejskim rynku narkotykowym wykryto ponad 400 nowych substancji psychoaktywnych. Wciąż wykrywane są nowe silne syntetyczne kannabinoidy i nowe syntetyczne opioidy, stanowiące zagrożenie dla zdrowia i społeczeństwa. Doniesienia o konopiach indyjskich zafałszowanych nowymi syntetycznymi kannabinoidami (np. MDMB-4en-PINACA), które sprzedawane są nieświadomym tego użytkownikom, wskazują na nowe i potencjalnie rosnące ryzyko związane z nieumyślnym spożyciem tych silnych substancji. Na rynku narkotykowym coraz częściej dostępne są nowe formy dawkowania syntetycznych kannabinoidów, w tym e-liquidy i impregnowane bibułki. W miarę jak problemy narkotykowe ulegają szybkim zmianom, zmieniać musi się również sposób reagowania na narkotyki. Raport o stanie narkomanii w Polsce 2020 zwraca uwagę na kluczowe dla promowania skutecznej profilaktyki zaangażowanie jednostek samorządu terytorialnego, szczególnie podjęcia działań specyficznych dla danego obszaru czy grupy społecznej. Wychodząc naprzeciw zapotrzebowaniu społecznemu Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej w Pruszkowie podjął się sfinansowaniu Europejskiego Programu Badań Ankietowych w szkołach na temat używania alkoholu i narkotyków przez młodzież (ESPAD), które jest rekomendowane i popierane przez Europejskie Centrum Monitorowania Narkotyków i Narkomanii jako wiarygodne źródło informacji o postawach i zachowaniach młodzieży w obszarze substancji psychoaktywnych. Możliwość poznania mechanizmów zachowań ryzykownych wśród uczniów szkół podstawowych oraz ponadpodstawowych, a także poznanie motywów skłaniających młodzież do picia alkoholu lub sięgania po narkotyki jest niewątpliwie niezbędne do rozpoznania aktualnych problemów na terenie Miasta Pruszkowa i dostosowania adekwatnych form pomocy.

Raport z badań ankietowych używania substancji psychoaktywnych przez młodzież szkolną Pruszkowa w 2021 r. oraz rekomendacje do działań z obszaru profilaktyki uzależnień.

Jesienią 2021 r., w ramach międzynarodowego projektu: „European School Survey Project on Alcohol and Drugs” (ESPAD), zrealizowano audytoryjne badania ankietowe na próbach reprezentatywnych uczniów ósmych klas szkół podstawowych (wiek: 14-15 lat), oraz pierwszych klas (wiek: 15-16 lat) i trzecich klas (wiek: 17-18 lat) szkół średnich Pruszkowa.

Celem badania był przede wszystkim pomiar natężenia zjawiska używania przez młodzież substancji psychoaktywnych, ale także ocena czynników wpływających na rozpowszechnienie ulokowanych zarówno po stronie popytu na substancje, jak i ich podaży.

Napoje alkoholowe są najbardziej rozpowszechnioną substancją psychoaktywną wśród młodzieży szkolnej. Chociaż raz w ciągu całego swojego życia piło 63,6% uczniów z najmłodszej kohorty, 77,8% uczniów ze średniej kohorty i 96,0% uczniów z najstarszej grupy. Picie napojów alkoholowych jest na tyle rozpowszechnione, że w czasie ostatnich 30 dni przed badaniem piło 24,9% - czternasto- piętnastolatków, 39,9% piętnasto-szesnastolatków i 75,2% siedemnasto-osiemnastolatków. Najbardziej popularnym napojem alkoholowym wśród całej młodzieży jest piwo, znaczną popularnością cieszą się też napoje spirytusowe. Wysoki odsetek badanych przyznaje się do przekraczania progu nietrzeźwości. W czasie ostatnich 30 dni przed badaniem, chociaż raz upiło się 7,4% uczniów z najmłodszej kohorty, 11,2% uczniów ze starszej kohorty i 24,6% ze najstarszej grupy wiekowej.

Tabela nr 2. Spożywanie napojów alkoholowych przez młodzież szkolną w Pruszkowie.

Poziom klasy	Spożywanie napojów alkoholowych	Pruszków
8 klasy szkół podstawowych	Kiedykolwiek w życiu	63,6 %
	W czasie 12 miesięcy przed badaniem	46,2 %
	W czasie 30 dni przed badaniem	24,9 %
1 klasy szkół średnich	Kiedykolwiek w życiu	77,8 %
	W czasie 12 miesięcy przed badaniem	61,7 %
	W czasie 30 dni przed badaniem	39,9 %
3 klasy szkół średnich	Kiedykolwiek w życiu	96,0 %
	W czasie 12 miesięcy przed badaniem	91,8 %
	W czasie 30 dni przed badaniem	75,2 %

Palenie tytoniu jest zachowaniem mniej powszechnym. W czasie całego życia, jakiegokolwiek doświadczenia z paleniem miało 33,9% uczniów ósmych klas szkół podstawowych, a w szkołach średnich 52,1% pierwszoklasistów i 66,7% uczniów ze starszej grupy. W czasie ostatnich 30 dni przed badaniem paliło odpowiednio 14,4% uczniów z pierwszej grupy, 24,9% z drugiej grupy i 32,3% z trzeciej grupy.

Tabela nr 3. Palenie tytoniu przez młodzież szkolną w Pruszkowie

Poziom klasy	Palenie tytoniu	Pruszków
8 klasy szkół podstawowych	Nigdy nie paliła	66,1 %
	1-2 razy	11,7 %
	3-5 razy	5,9 %
	6-9 razy	3,4 %
	10-19 razy	3,1 %
	20-39 razy	3,6 %
	40 razy lub więcej	6,2 %
1 klasy szkół średnich	Nigdy nie paliła	47,9 %
	1-2 razy	17,5 %
	3-5 razy	5,5 %
	6-9 razy	2,8 %
	10-19 razy	5,5 %
	20-39 razy	3,0 %
	40 razy lub więcej	17,7 %
3 klasy szkół średnich	Nigdy nie paliła	33,3 %
	1-2 razy	12,1 %
	3-5 razy	8,9 %
	6-9 razy	3,5 %
	10-19 razy	7,0 %
	20-39 razy	5,8 %
	40 razy lub więcej	29,4 %

Palenie tytoniu jest obecnie podobnie rozpowszechnione wśród dziewcząt, jak wśród chłopców. Tak samo jest z piciem napojów alkoholowych. Niektóre ze wskaźników picia i palenia sugerują większe rozpowszechnienie wśród chłopców, inne wśród dziewcząt, różnice nie są jednak duże.

Jeszcze rzadziej zdarza się przyjmowanie leków uspokajających lub nasennych bez przepisu lekarza. Takie doświadczenia, chociaż raz w życiu, stały się udziałem 16,3% uczniów z najmłodszej kohorty, 16,4% uczniów ze starszej kohorty i 20,8% ze najstarszej kohorty.

Sięganie po te leki jest bardziej rozpowszechnione wśród dziewcząt niż wśród chłopców.

Wyniki badania wskazują na niższy poziom rozpowszechnienia używania substancji nielegalnych, niż alkoholu i tytoniu. Większość badanych nigdy po substancje nielegalne nie sięgała. Wyjątkiem są przetwory konopi. Wśród tych, którzy mają za sobą takie doświadczenia z używaniem substancji nielegalnych zdecydowaną większość stanowią osoby, które eksperymentowały z marihuaną lub haszyszem. Chociaż raz w ciągu całego życia używało tych substancji 9,6% najmłodszych uczniów, 20,8% starszych uczniów i 46,6% najstarszych uczniów.

Aktualne, okazjonalne używanie substancji nielegalnych, czego wskaźnikiem jest używanie w czasie ostatnich 12 miesięcy, także stawia przetwory konopi na pierwszym miejscu pod względem rozpowszechnienia. W ósmych klasach szkół podstawowych używa tego środka 7,6% młodzieży, zaś w szkołach średnich, w klasach pierwszych 7,5% uczniów, a w klasach trzecich – 38,1%.

W czasie ostatnich 30 dni przed badaniem 4,4% uczniów ósmych klas szkół podstawowych, 9,9% uczniów pierwszych klas szkół średnich i 17,6% uczniów trzecich klas tych szkół używało marihuany lub haszyszu.

Zarówno eksperymentowanie z przetworami konopi, jak ich okazjonalne i częste używanie, jest bardziej rozpowszechnione wśród chłopców niż wśród dziewcząt tylko w najstarszej kohorcie. W pozostałych kohortach nie obserwujemy różnic między chłopcami i dziewczętami w tym względzie.

Do problemowych użytkowników przetworów konopi zidentyfikowanych przy pomocy testu przesiewowego zaliczyć można 3,4% ośmioklasistów ze szkół podstawowych oraz 5,7% pierwszoklasistów i 11,3% trzecioklasistów ze szkół średnich.

Rozpowszechnienie używania „dopalaczy” jest znacznie niższe niż przetworów konopi. Wśród uczniów ósmych klas szkół podstawowych 4,8% używało kiedykolwiek tych substancji. W szkołach średnich w grupie pierwszoklasistów 4,2%, a trzecioklasistów 6,6% zebrało tego typu doświadczenia. Odsetek pierwszoklasistów, którzy sięgali po „dopalacze” w czasie ostatnich 30 dni przed badaniem wyniósł 3,9%. W najstarszej kohorcie takich uczniów było 2,3%, zaś w najmłodszej – 3,0%.

Uwagę zwraca wysoki poziom dostępności napojów alkoholowych przejawiający się w ocenach respondentów. Na tym tle dostępność substancji nielegalnych jest oceniana niżej. Spośród substancji nielegalnych najwyżej oceniana jest dostępność przetworów konopi.

Badani narażeni są przede wszystkim na oferty napojów alkoholowych, spośród substancji nielegalnych uczniom najczęściej proponowano przetwory konopi oraz alkohol produkowany nielegalnie domowym sposobem.

Rodzice badanych odznaczają się dość wysokim poziomem liberalizmu, jeśli chodzi o dopuszczanie do picia napojów alkoholowych przez swoje dzieci. Czternasto-piętnastolatkom w 57-63% deklaruje bezwzględny brak zgody rodziców na picie przez nich napojów alkoholowych. W pierwszych klasach szkół średnich analogiczny odsetek uczniów wynosi 43-47% zaś w klasach trzecich – 13-15%.

Większość młodzieży jest dobrze zorientowana w zakresie ryzyka szkód zdrowotnych i społecznych związanych z używaniem substancji psychoaktywnych. O stopniu ryzyka, według ocen respondentów, decyduje bardziej nasilenie używania, niż rodzaj substancji.

Oczekiwania wobec alkoholu oraz marihuany i haszyszu formułowane przez młodzież szkolną odwołują się w większym stopniu do pozytywnych konsekwencji niż ewentualnych szkód.

Okolo jedna piąta uczniów ósmych klas szkół podstawowych oraz uczniów pierwszych klas szkół średnich, a także jedna trzecia uczniów trzecich klas szkół średnich, grała chociaż raz w życiu w gry hazardowe, tj. takie gdzie stawia się pieniądze i można je wygrać. W czasie ostatnich 30 dni takie zachowanie zadeklarowało 6,7% uczniów z najmłodszej kohorty, 5,1% ze starszej i 15,3% uczniów z najstarszej kohorty. Można szacować, że 0,9-1,8% pruszkowskich uczniów może być zagrożonych hazardem problemowym.

Wyniki badania ESPAD z 2021 r. w Pruszkowie skłaniają do sformułowania kilku wniosków, a w ślad za nimi kilku rekomendacji.

Młodzież Pruszkowa wedle wyników badania zrealizowanego w 2021 r. nadal jawi się jako zagrożona przez legalne substancje psychoaktywne, chociaż pojawiły się pozytywne tendencje. Większość wskaźników dotyczących substancji nielegalnych także jest dość wysoka, chociaż niższa niż w przypadku substancji legalnych.

Badanie z 2021 r. w stosunku do badania z 2002 r. wskazuje na spadek wskaźników palenia tytoniu, oraz wskaźników dostępności tej substancji. To dobrze świadczy o lokalnej polityce wobec tytoniu. Wyzwaniem są papierosy elektroniczne, których używanie jest nie mniej rozpowszechnione niż tradycyjne palenie tytoniu.

Podobnie rzecz się ma z używaniem alkoholu przede wszystkim w młodszej kohorcie, zmniejszeniu ulegają wskaźniki picia oraz dostępności napojów alkoholowych. Pewnej dynamice podlega wzór picia ze względu na typ napojów. Spada popularność piwa, rośnie wina.

Mniejsze rozpowszechnienia picia napojów alkoholowych w 2021 r. niż w 2002 r., a także mniejszy poziom postrzeganej dostępności napojów alkoholowych sugerują pozytywny efekt szeroko pojętych działań zapobiegawczych podejmowanych w mieście. Z drugiej strony nie można wykluczyć pewnego wpływu epidemii COVID-19.

Porównanie wyników uzyskanych w 2021 r. z wynikami z 2002 r. sugeruje spadek rozpowszechniania używania przetworów konopi w obu młodszych kohortach. Zmniejszeniu ulega też dostępność tych substancji oraz ekspozycja na propozycje. Chociaż w przypadku marihuany lub haszyszu mamy do czynienia ze spadkiem rozpowszechniania używania, to jednak niepokój mogą budzić przekonania o ryzyku zdrowotnym wynikającym z ich używania.

Badanie ESPAD pozwoliło na pomiar czynników chroniących i czynników ryzyka używania substancji psychoaktywnych przez młodzież (Kafetzopoulos, 2006).

Jednym z podstawowych czynników chroniących nastolatka przed sięganiem po substancje psychoaktywne jest ich niska dostępność. Mimo tendencji spadkowej, nadal nabycie alkoholu lub tytoniu jest dla nastolatków dosyć łatwe. Wyniki badania sugerują też potrzebę wzmocnienia kontroli punktów gastronomicznych pod względem podawania napojów alkoholowych niepełnoletnim. Badani, w czasie ostatnich 30 dni, w większych odsetkach pili napoje alkoholowe w pubach, barach, kawiarniach, itp. niż kupowali je w sieci sprzedaży detalicznej na wynos.

Zmiana tego stanu rzeczy jest szczególnie trudna w warunkach tak silnie - jak w Polsce - rozbudowanej sieci sprzedaży napojów alkoholowych. Jej redukcja mogłaby wydatnie pomóc w ograniczeniu picia również wśród młodzieży. Wyniki badania ESPAD sugerują już pewne sukcesy w ograniczaniu dostępności alkoholu dla nieletnich. Ten długoterminowy proces wart jest dalszego wsparcia. Ograniczanie dostępności alkoholu, to jedna z najbardziej obiecujących strategii ograniczania problemów alkoholowych, o najlepiej udokumentowanej skuteczności.

Przechodząc do rekomendacji w zakresie profilaktyki trzeba wskazać, że szczególnym wyzwaniem jest znaczne rozpowszechnienie palenia tytoniu, picie alkoholu oraz używanie przetworów konopi przez dziewczęta. Wyniki uzyskane w mieście w 2021 r. potwierdziły skalę potrzeb w zakresie profilaktyki adresowanej do dziewcząt. Przynajmniej niektóre wskaźniki picia alkoholu i palenia tytoniu są dla dziewcząt już wyższe niż dla chłopców. Oznacza to potrzebę opracowania programów profilaktycznych uwzględniających specyfikę dziewcząt jako adresatów. Wydaje się, że przygotowując takie programy można odwołać się do kwestii zdrowia prokreacyjnego.

Istotnym czynnikiem sprzyjającym używaniu substancji psychoaktywnych są pozytywne oczekiwania wobec tych substancji. Uczniowie pruszkowskich szkół spodziewają się raczej konsekwencji pozytywnych picia alkoholu i palenia marihuany niż skutków negatywnych. Takie wzory antycypacji sprzyjają sięganiu po substancje psychoaktywne, wskazując jednocześnie pole interwencji profilaktycznych. Programy skierowane na zmianę tych oczekiwań mogą przyczynić się do zmniejszenia rozpowszechnienia używania substancji psychoaktywnych przez młodzież.

Ważnym czynnikiem chroniącym młodzież przed piciem napojów alkoholowych są prawidłowe postawy rodzicielskie, a w szczególności brak przyzwolenie na picie napojów alkoholowych, przynajmniej do czasu osiągnięcia pełnoletności. Tylko mniej niż dwie trzecie uczniów ósmych klas szkół podstawowych, mniej niż połowa pierwszoklasistów ze szkół średnich spotyka się z bezwzględny zakazem ze strony swoich rodziców. Wyniki badania wskazują zatem na potrzebę edukacji rodziców w tym zakresie, jeśli chcemy utrzymania abstynencyjnego paradygmatu profilaktyki adresowanej do niepełnoletnich..

Nowym problemem ujawnionym przez badanie ESPAD w 2015 r. są gry hazardowe. Badanie z 2021 r. potwierdziło jego aktualność. Wprawdzie rozpowszechnienie tego problemu nie jest jeszcze szczególnie duże, to jednak warto pomyśleć o ofercie profilaktycznej w tym zakresie, zwłaszcza adresowanej do chłopców.

Dodatkowo warto zaznaczyć, iż Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej w Pruszkowie zorganizował w maju 2021 r. przeprowadzenie szkolenia dla nauczycieli do realizacji programu profilaktycznego p.n. „Unplugged”, w ramach profilaktyki uniwersalnej, o której mowa w NPZ. Program jest oparty na modelu wszechstronnego wpływu społecznego. Celem głównym programu było ograniczenie używania substancji psychoaktywnych (alkohol, tytoń, narkotyki) przez młodzież (uczniowie w wieku 12-14 lat), ograniczenie rozwoju intensywności używania, tj. przejścia od fazy używania eksperymentalnego do fazy używania problemowego. Celem szczegółowym była zmiana postaw i opinii wobec używania substancji psychoaktywnych, nabycie przez uczniów umiejętności chroniących przed używaniem substancji psychoaktywnych. Szkolenie dotyczące realizacji programu p.n. „Unplugged” odbyło się zgodnie z założeniami i scenariuszem szkolenia przygotowanym przez Krajowe Biuro ds. Przeciwdziałania Narkomanii oraz Ośrodek Rozwoju Edukacji. Przeprowadzona ewaluacja zobrazowała, iż zdecydowana większość uczestników (81%) wskazała, że udział w szkoleniu jest zdecydowanie przydatny w ich pracy zawodowej. Szkolenie spotkało się z dużym zainteresowaniem czego skutkiem będzie kontynuacja go w kolejnych latach.

Obecny Program, przewidziany na lata 2022-2025 dodatkowo, oprócz problematyki związanej z substancjami psychoaktywnymi, uwzględni problematykę uzależnień behawioralnych. Termin „uzależnienia behawioralne” określa takie formy zachowań, które nie są związane z przyjmowaniem substancji psychoaktywnych, ale z wykonywaniem pewnych czynności. Dotyczy to między innymi takich zachowań jak patologiczny hazard, zakupoholizm, fonoholizm, pracoholizm, hiperseks, a ich specyfiką jest m.in. utrata kontroli nad tymi zachowaniami czy czynnościami. Dotychczas nie były zbierane dane dotyczące rozmiarów problemu w środowisku pruszkowskich mieszkańców. Diagnoza zagrożenia i popularności takich zachowań będą jednym z zadań Programu w nadchodzących latach. Szczególnie ważna jest ocena zagrożenia fonoholizmem młodzieży dosyć mocno zauważalnym w dobie szeroko dostępnej technologii. Akademia NASK w Poradniku dla rodziców pt. „Fomo i nadużywanie nowych technologii” zwraca uwagę, iż nastolatki spędzają w Internecie średnio 4 godziny i 12 minut dziennie, a już co 8 młody człowiek osiem godzin lub więcej. Oznacza to, że typowym nastolatkom przebywanie w sieci zajmuje dwa miesiące w skali roku – a niektórym aż cztery. Niespełna 60% młodych ludzi uważa, że powinna mniej korzystać ze swojego smartfona, a deklaracje prawie 1/3 z nich wskazują, że są narażeni na poważne w skutkach nadużywanie nowych technologii. Jednocześnie, ponad 65% nastolatków przyznaje, że w ich domach nie ma ustalonych żadnych zasad dotyczących korzystania przez nich z Internetu (badania Bochenek, Lange, 2019).

W projekcie badawczym „Oszacowanie rozpowszechnienia oraz identyfikacja czynników ryzyka i czynników chroniących hazardu i innych uzależnień behawioralnych – edycja 2018/2019” zrealizowanym przez Fundację Centrum Badania Opinii Społecznej, współfinansowanym ze środków Funduszu Rozwiązywania Problemów Hazardowych będących w dyspozycji Ministra Zdrowia, dowiadujemy się, iż w 2019 r. sporadycznie korzystało z Internetu 74,2% populacji, a większość 59,2% korzysta z Internetu codziennie lub prawie codziennie. Zmienną charakteryzującą badanych w strukturze społeczno-demograficznej, która najsilniej różnicuje użytkowników Internetu ze względu na możliwość uzależnienia od niego, jest wiek, a zagrożeni uzależnieniem lub już uzależnieni nadal rekrutują się głównie spośród osób poniżej 25 roku życia, przy czym najbardziej zagrożeni są niepełnoletni. Ze względu na postępujący rozwój technologii oraz sytuację w kraju spowodowaną pandemią wymuszającą poniekąd izolację społeczną zjawisko problemowego korzystania z telefonów mobilnych jest czynnikiem, który Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej w Pruszkowie planuje objąć monitoringiem.

W grudniu 2021 r. na zlecenie MOPS w Pruszkowie przeprowadzony został projekt bezpłatnych konsultacji wychowawczych (prowadzonych przez telefon lub komunikator zoom) dla mieszkańców Pruszkowa w oparciu o metodę Pozytywnej Dyscypliny. Certyfikowani Edukatorzy prowadzący konsultacje, osoby z bardzo dużym doświadczeniem w pracy z rodzicami dzieci w różnym wieku, udzielali konsultacji w radzeniu sobie z trudnościami wychowawczymi. Jednocześnie udzielali wskazówek jak wprowadzić zasady dotyczące bezpiecznego posługiwania się przez dzieci nowymi technologiami. Rodzice z dużym zaangażowaniem korzystali z konsultacji wychowawczych, jednocześnie bardzo wysoko ocenili taką formę wsparcia (wyniki ewaluacji 5,9/6 w kontekście oceny konsultacji, oceny wiedzy i przygotowania edukatora, chęci polecenia konsultacji znajomym).

Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej w Pruszkowie podejmuje szeroki wachlarz działań profilaktycznych w ramach poszerzania i udoskonalania oferty realizacji programów profilaktycznych, o której mowa w NPZ, inicjowanie i wspieranie lokalnych, nowatorskich programów profilaktycznych z zakresu problematyki alkoholowej, narkomanii oraz uzależnień behawioralnych. Zapotrzebowanie na tego typu działania ustalono na podstawie przeprowadzonego dialogu między innymi z miejscowymi psychologami, pedagogami, dyrektorami pruszkowskich szkół i przedszkoli. Mając na uwadze obecne problemy związane z pracą z dziećmi, placówki oświatowe wyraziły duże zapotrzebowanie na realizację programów profilaktycznych, zwłaszcza programów rekomendowanych o potwierdzonych w badaniach ewaluacyjnych wysokich standardach wdrożenia lub skuteczności oddziaływań. Działania podejmowane w ramach obecnego Programu będą sukcesywnie realizowane przez cały okres jego trwania, w szczególności realizacja programów, w tym programów rekomendowanych przez KCPU z zakresu problematyki alkoholowej, narkomanii oraz uzależnień behawioralnych (w szczególności e-uzależnień) w ramach profilaktyki uzależnień (uniwersalnej, selektywnej i wskazującej), o której mowa w NPZ.

Według danych statystycznych GUS Miasto Pruszków liczy ponad 60 tyś. mieszkańców. Do szkół publicznych w Pruszkowie uczęszcza łącznie 5620 uczniów, do klas „0” 182 dzieci (dane na dzień 30 września 2021r. uzyskane z Wydziału Edukacji Urzędu Miasta Pruszkowa). W trosce o wszystkich mieszkańców Pruszkowa skuteczna realizacja Gminnego Programu Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych oraz Przeciwdziałania Narkomanii będzie opierać się na współpracy z poniżej wymienionymi instytucjami:

- Wojewódzki Ośrodek Terapii Uzależnienia i Współuzależnienia
- Poradnia Terapii Uzależnienia i Współuzależnienia od Alkoholu
- Miejska Komisja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych w Pruszkowie
- Zespół Interdyscyplinarny ds. Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie
- Straż Miejska w Pruszkowie
- Komenda Powiatowa Policji w Pruszkowie
- Organizacje pozarządowe

Wojewódzki Ośrodek Terapii Uzależnienia i Współuzależnienia (WOTUW) jest stacjonarnym oddziałem terapii osób uzależnionych i realizuje zadania określone przez Ministra Zdrowia w Rozporządzeniu z dnia 31 grudnia 1999 r. w sprawie organizacji, kwalifikacji personelu, zasad funkcjonowania i rodzajów zakładów lecznictwa odwykowego oraz udziału innych zakładów opieki zdrowotnej w sprawowaniu opieki nad osobami uzależnionymi od alkoholu.

Tabela nr 4. Dane statystyczne dotyczące leczenia w WOTUW pacjentów z terenu miasta Pruszkowa.

Lp.	Dane dotyczące leczenia pacjentów	2020 rok	od I do VI 2021 roku
1	Osoby zarejestrowane w ramach opieki ambulatoryjnej	57	52
2	Osoby, które ukończyły podstawowy program terapii uzależnienia od alkoholu	11	12
3	Osoby uczestniczące w ponadpodstawowym programie leczenia	30	25

Ponadto z pomocy WOTUW w okresie od stycznia do grudnia 2020 roku oraz od stycznia do czerwca 2021 roku korzystały raz w tygodniu średnio 4 osoby współuzależnione oraz doświadczające przemocy. W następnej kolejności osoby biorące udział w spotkaniach edukacyjno-informacyjnych dla rodzin leczących się pacjentów średnio około 5 osób dwa razy w miesiącu.

Należy zaznaczyć, że ze względu na pandemię COVID-19 od marca 2020 roku do kwietnia 2021 roku wstrzymane były świadczenia usług z zakresu uzależnień w systemie ambulatoryjnym.

Poradnia Terapii Uzależnienia i Współuzależnienia od Alkoholu w Pruszkowie. Oferta terapeutyczna poradni skierowana jest do:

- osób uzależnionych od alkoholu
- osób z uzależnieniem mieszanym (alkohol, inne środki psychoaktywne, uzależnienia behawioralne)
- osób pijących szkodliwie
- osób współuzależnionych
- dorosłych dzieci alkoholików

Tabela nr 5. Dane statystyczne dotyczące korzystania z poradni przez mieszkańców Pruszkowa.

Lp.	Dane dotyczące korzystania z poradni	2020 rok	od I do VI 2021 roku
1	Liczba osób, które podjęły leczenie odwykowe	113	88
2	Liczba osób z zaburzeniami adaptacyjnymi	16	17
3	Liczba osób z syndromem DDA terapia indywidualna	34	21
4	Liczba osób, które ukończyły program podstawowy dla uzależnionych	13	7
5	Liczba osób biorących udział w grupie dla rodzin z problemem alkoholowym	0	12

W 2020 roku z usług poradni skorzystały 163 osoby, a w okresie od stycznia do czerwca 2021 roku 126 osób z rejonu Pruszkowa.

Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej w Pruszkowie wspiera osoby i rodziny w przezwyciężaniu trudnej sytuacji życiowej, zapewnia profesjonalną pomoc rodzinom dotkniętym skutkami patologii społecznej oraz integruje ze środowiskiem osoby wykluczone społecznie. Mieszkańcy Pruszkowa mają możliwość skorzystania w MOPS z różnorodnego wsparcia, m.in. z pomocy finansowej oraz rzeczowej takiej jak: opał, odzież, ciepły posiłek oraz pomocy usługowej, a także mogą skorzystać z łaźni i pralni. W Miejskim Ośrodku Pomocy Społecznej w Pruszkowie prowadzona jest szeroka praca socjalna i poradnictwo specjalistyczne.

W związku z uzależnieniem lub nadużywaniem alkoholu z pomocy społecznej w Pruszkowie skorzystało:

- w roku 2020 : 52 osoby z problemem alkoholowym, 203 osoby będące dorosłymi członkami rodziny osoby z problemem alkoholowym (w tym osoby współuzależnione i DDA)
- w roku 2021 : 91 rodzin (w tym 114 osób) z powodu problemów alkoholowych

Społeczne konsekwencje alkoholizmu są dobrze udokumentowane i obejmują one od możliwych do uniknięcia zgonów i zwiększonych kosztów opieki zdrowotnej, zwiększonego ryzyka ubóstwa i utraty pracy, aż po rozerwanie rodziny. W skrajnych przypadkach towarzyszy mu przemoc fizyczna i psychiczna stosowana zarówno wobec dorosłych jak i dzieci. Udzielanie pomocy dla rodzin dotkniętych uzależnieniami wiąże się z koniecznością prowadzenia przez pracowników socjalnych stałego monitoringu rodziny co jest pracą niełatwą i wymagającą. Ze względu na pandemię Covid-19 Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej W Pruszkowie uruchomił dodatkowe dyżury telefoniczne prowadzone przez konsultantów pracujących w Punkcie Przeciwdziałania Przemocy.

W związku z uzależnieniem lub nadużywaniem narkotyków z pomocy społecznej w Pruszkowie skorzystało:

- w roku 2020 : 8 rodzin (14 osób)
- w roku 2021 roku : 9 rodzin (16 osób)

Problem nadużywania substancji uzależniających jest o tyle poważny, że większość osób, które ich używają nie leczy się, a nawet nie zdaje sobie sprawy z tego, jak poważne ma problemy ze zdrowiem. Uzależnienie od substancji psychoaktywnych rodzi szereg problemów zdrowotnych dla człowieka. Mogą być to m.in. śmiertelne zatrucia (przedawkowania), ostre i przewlekłe zaburzenia psychiczne, zaburzenia funkcjonowania poszczególnych narządów lub całego organizmu. Wszystko to prowadzi do obniżenia jakości życia i jego skrócenia. Na poziomie funkcjonowania rodziny prowadzą do poważnych problemów natury emocjonalnej i ekonomicznej. Na poziomie społeczeństw prowadzą do rosnących kosztów opieki medycznej, powiększania się grupy osób chorych i niepełnosprawnych.

Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej w Pruszkowie poprzez szeroki zakres działań profilaktycznych wspiera:

- zdrowy rozwój psychiczny dzieci z pruszkowskich szkół budując odporność emocjonalną i dając wskazówki jak radzić sobie z trudnościami (MOPS w czasie trwania wakacyjnej akcji „Lato w mieście” zorganizował cykl warsztatów edukacyjnych),
- mieszkańców Pruszkowa uczestnicząc w lokalnym wydarzeniu „Żegnaj Lato” MOPS promował niezależną inicjatywę dającą możliwość spędzenia wolnego czasu bez alkoholu i narkotyków,
- promocję stylu życia wolnego od uzależnień.

Punkt Przeciwdziałania Przemocy jest to miejsce, w którym osoba będąca ofiarą przemocy domowej może uzyskać pomoc w odzyskaniu równowagi, może otrzymać również wsparcie oraz informacje na temat różnych form pomocy jej przysługujących.

W Punkcie Przeciwdziałania Przemocy przy Miejskim Ośrodku Pomocy Społecznej w Pruszkowie, w ramach zwiększenia dostępności do specjalistycznej pomocy, dla osób doznających przemocy w rodzinie o której mowa w NPZ, prowadzone jest poradnictwo prawne, pomoc psychologiczna oraz konsultacje dla rodzin dotkniętych przemocą domową, a w przypadku osób doświadczających przemocy w rodzinie inicjowane są interwencje rodzinne. Zachowania przemocowe są powiązane z nadużywaniem alkoholu. Należy zaznaczyć, że poradnictwo oraz wsparcie jest zupełnie bezpłatne, a wszystkie osoby korzystające z pomocy specjalistów przyjmujących w Punkcie, mają zapewnioną dyskrecję.

W ramach działań w Punkcie Przeciwdziałania Przemocy konsultanci tj. prawnik, psycholog oraz konsultant ds. przeciwdziałania przemocy w całym 2020 roku udzielili 534 osobom –807 konsultacji, natomiast w 2021 roku udzielono 1 175 konsultacji dla 645 osób.

W Punkcie Przeciwdziałania Przemocy przy ulicy Jasnej 3 w Pruszkowie funkcjonuje dyżur telefoniczny z myślą o osobach dotkniętych problemem nadużywania napojów alkoholowych. W całym 2021 roku udzielono 321 konsultacji telefonicznych.

W następnej kolejności należy wskazać, iż w Punkcie Przeciwdziałania Przemocy prowadzone są konsultacje w zakresie przeciwdziałania narkomanii na rzecz osób zgłaszających problem narkomanii

z powodu sytuacji trudnej, kryzysowej lub z powodu dysfunkcji o podłożu narkomanii wymagają specjalistycznej pomocy. Do obowiązków konsultanta należy:

- prowadzenie konsultacji na rzecz osób uzależnionych od narkotyków i ich rodzin oraz osób zagrożonych narkomanią,
- pełnienie dyżuru telefonicznego,
- udzielanie wsparcia merytorycznego dla przedstawicieli szkół będących na terenie Miasta Pruszkowa w zakresie uzależnienia od środków psychoaktywnych,
- inicjowanie kontaktów i współpracy z osobami, instytucjami i organizacjami działania w zakresie profilaktyki uzależnień w tym z placówkami oświatowymi,
- rozprowadzanie materiałów dydaktycznych dotyczących uzależnień,
- inicjowanie działań zmierzających do podniesienia wiedzy osób mających w swojej pracy kontakt z osobami uzależnionymi, współuzależnionymi, rodzinami osób uzależnionych od środków psychoaktywnych – szkolenia, konferencje itp.,
- współpraca z pracownikami Miejskiego Ośrodka Pomocy Społecznej, placówkami leczenia uzależnień oraz właściwymi instytucjami, służbami i organizacjami,
- prowadzenie rekomendowanych, licencjonowanych oraz nowoczesnych programów profilaktycznych w szkołach pruszkowskich.

W 2020 roku udzielono konsultacji i porad w trybie stacjonarnym oraz telefonicznym 70 osobom oraz przeszkolono 52 nauczycieli podnosząc ich wiedzę na temat substancji odurzających, rozpoznawania używania substancji przez młodzież i sposobów interwencji. W roku 2021 udzielono konsultacji i porad w trybie stacjonarnym oraz telefonicznym 131 osobom.

W realizowanym przez Polskie Towarzystwo Zapobiegania Narkomanii Programie FreD goes net wzięło udział 10 osób skierowanych z Punktu Konsultacyjnego ds. Narkomanii w Pruszkowie. Program FreD jest programem wczesnej interwencji skierowanym do młodzieży używającej substancji psychoaktywnych okazjonalnie lub szkodliwie (profilaktyka wskazująca i selektywna). Program jest oparty o metodę krótkiej interwencji profilaktycznej, realizowany jest w formie zajęć w małych grupach, z wykorzystaniem Dialogu Motywującego.

Miejska Komisja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych w Pruszkowie powołana jest do inicjowania działań związanych z profilaktyką i rozwiązywaniem problemów alkoholowych oraz integracji społecznej osób uzależnionych od alkoholu. Do zadań Komisji należy podejmowanie czynności zmierzających do orzeczenia o zastosowaniu wobec osób uzależnionych od alkoholu poddania się leczeniu odwykowemu oraz w ramach ustawowych uprawnień inicjowania działań wynikających z art. 4 ustawy o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi.

Tabela nr 6. Statystyki spraw prowadzonych przez MKRPA.

Lp.	Sprawy prowadzone przez MKRPA	2020 rok	od I do VI 2021 roku
1	Liczba zgłoszeń o nadużywaniu alkoholu z jednoczesnym zaistnieniem przesłanek z art.24 o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi	16	18
2	Liczby wystanych wezwań w/w sprawie	196	50
3	Liczba osób, które zgłosiły się po otrzymaniu wezwania	127	43
4	Liczba osób, które podjęły się leczenia w wyniku rozmów motywujących	9	9
5	Liczba osób skierowanych oraz badanych przez biegłego w celu wydania opinii o przedmiocie uzależnienia od alkoholu	16	18
6	Liczba orzeczeń sądowych o zastosowaniu wobec osoby uzależnionej od alkoholu obowiązku poddania się leczeniu w zakładzie leczenia odwykowego	7	7
7	Liczba osób współuzależnionych , którym udzielono porady lub wsparcia	117	47
8	Liczba opinii dotyczących zezwoleń na sprzedaż alkoholu	54	25

W Pruszkowie działa Zespół Interdyscyplinarny ds. Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie, który w roku 2020 prowadził procedurę 63 niebieskich kart, z których zakończył 48 spraw. Jednocześnie zespół ten w 2021 roku prowadził procedurę 82 niebieskich kart, z których zakończył 70 spraw.

Straż Miejska w Pruszkowie powołana do ochrony porządku publicznego na terenie Gminy, oprócz ustawowych obowiązków działa również w obszarze profilaktyki i edukacji. Do ich zadań należy między innymi doprowadzanie osób nietrzeźwych do izby wytrzeźwień lub miejsca ich zamieszkania, jeżeli osoby te zachowaniem swoim dają powód do zgorszenia w miejscu publicznym, znajdują się w okolicznościach zagrażających ich życiu lub zdrowiu albo zagrażają życiu i zdrowiu innych osób.

Tabela nr 7. Dane statystyczne od Straży Miejskiej w Pruszkowie.

Lp.	Dane Straży Miejskiej	2020 rok
1	Liczba interwencji związanych ze spożywaniem alkoholu w miejscach publicznych	516
2	Liczba osób ukaranych mandatem za spożywanie alkoholu w miejscach publicznych	159
3	Liczba interwencji związanych ze spożywaniem narkotyków w miejscach publicznych	518
4	Liczba osób ukaranych mandatem za spożywanie narkotyków w miejscach publicznych	159
5	Liczba godzin zrealizowanych programów profilaktycznych	137
6	Liczba uczniów biorących udział w programach profilaktycznych	2980

Należy zaznaczyć, że w okresie od stycznia do czerwca 2021 r. zostało zrealizowanych 367 godzin programów profilaktycznych, które objęły 7840 uczniów.

Programy profilaktyczne zrealizowane przez Straż Miejską w Pruszkowie:

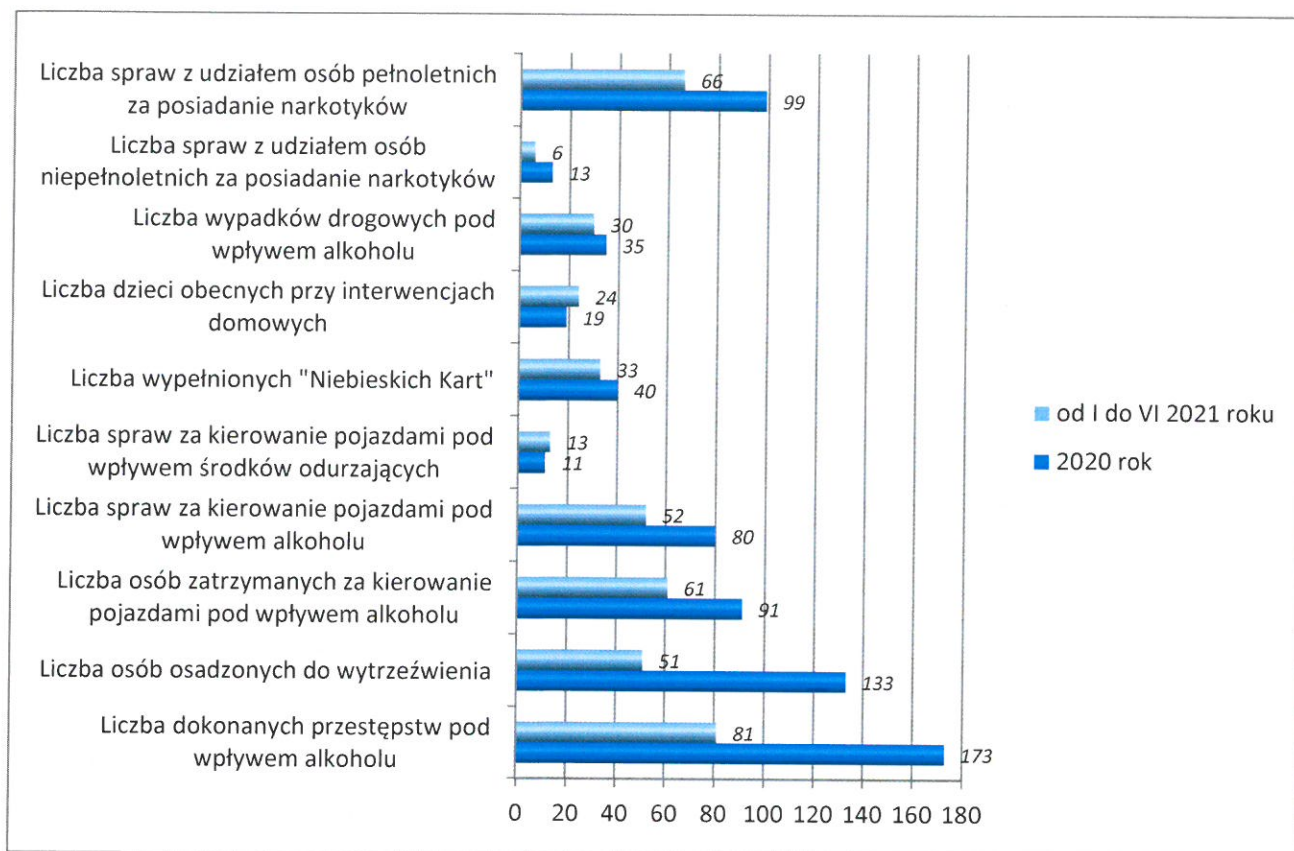
„Bezpieczne zachowania”, „Straż Miejska przyjacielem dziecka”, „Jestem widoczny, jestem bezpieczny”, „Cyberprzestępczość”, „Profilaktyka agresji”, „Odpowiedzialność prawna osób nieletnich”, „Bezpieczeństwo w domu i na drodze”, „Twój wizerunek należy do ciebie”, „Stop sekstingowi”, „Bezpieczny Internet”, „Masz jedno życie”, „Pierwsza pomoc”.

Komenda Powiatowa Policji w Pruszkowie jako jednostka powołana do kontroli przestrzegania prawa i porządku publicznego, ma kontakt z osobami uzależnionymi i rodzinami patologicznymi. W ramach prewencji podobnie jak Straż Miejska prowadzi w szkołach działania profilaktyczne promujące wśród dzieci bezpieczne zachowania.

Tabela nr 8. Dane statystyczne z Komendy Powiatowej Policji w Pruszkowie.

Lp.	Dane KPP	2020 rok	od I do VI 2021 roku
1	Liczba dokonanych przestępstw pod wpływem alkoholu	173	81
2	Liczba osób osadzonych do wytrzeźwienia	133	51
3	Liczba osób zatrzymanych za kierowanie pojazdami pod wpływem alkoholu	91	61
4	Liczba spraw za kierowanie pojazdami pod wpływem alkoholu	80	52
5	Liczba spraw za kierowanie pojazdami pod wpływem środków odurzających	11	13
6	Liczba wypełnionych "Niebieskich Kart"	40	33
7	Liczba dzieci obecnych przy interwencjach domowych	19	24
8	Liczba wypadków drogowych pod wpływem alkoholu	35 kolizji drogowych (3 wypadki, w których były osoby ranne)	30 kolizji drogowych
9	Liczba spraw z udziałem osób niepełnoletnich za posiadanie narkotyków	13	6
10	Liczba spraw z udziałem osób pełnoletnich za posiadanie narkotyków	99	66

Wykres nr 1. Dane statystyczne KPP



Należy zaznaczyć, że według danych uzyskanych od Komendy Powiatowej w Pruszkowie miejscami najbardziej zagrożonymi, gdzie grupują się osoby niepełnoletnie mogące zażywać środki odurzające oraz spożywać alkohol jest:

- Park „Żwirowisko”,
- teren pomiędzy blokami przy ulicy Bolesława Prusa 74-78,
- skwer przy ulicy Parkowej.

Poza wyżej wymienionym instytucjami w obszarze działań zapobiegawczych, naprawczych oraz pomocowych na terenie Pruszkowa działają instytucje i organizacje pozarządowe, które osobom uzależnionym i ich rodzinom udzielają szerokiego wsparcia. Są to następujące podmioty:

Placówki opiekuńczo – wychowawcze wsparcia dziennego dla dzieci, prowadzone przez Towarzystwo Przyjaciół Dzieci będące ogólnopolskim, pozarządowym stowarzyszeniem prowadzącym działalność pożytku publicznego. W okresie od stycznia do czerwca 2021 roku w mieście działały dwie placówki opiekuńczo – wychowawcze wsparcia dziennego oraz jedna socjoterapeutyczna, do których uczęszczało razem 95 dzieci. Dzieci te wywodzą się głównie z rodzin niewydolnych wychowawczo, gdzie występuje problem alkoholowy, bez prawidłowych wzorców społecznych. Podopieczni placówek uczestniczą w zajęciach socjoterapeutycznych, pedagodzy pomagają im w nauce i organizują czas wolny. Dzieci otrzymują również wsparcie materialne oraz posiłki. Programy placówek są wspierane dotacją ze środków z podatków od sprzedaży alkoholu. Pomimo lockdownu

spowodowanego pandemią Covid – 19, od 18 grudnia 2020 r. placówki działały stacjonarnie pod reżimem sanitarnym. W ramach zajęć socjoterapeutycznych były prowadzone 4 grupy terapeutyczne, obejmujące pomocą 48 dzieci. W 2020r prowadzono zajęcia socjoterapeutyczne grupowe i indywidualne w ilości 576 godzin łącznie w trzech placówkach, a indywidualne konsultacje psychologiczne – 85 godz.

Stowarzyszenia abstynenckie prowadzą działania na rzecz osób uzależnionych i współuzależnionych, rodzin dotkniętych problemem alkoholowym oraz grup wsparcia. Organizacje te mają na celu pomoc w rozwiązywaniu problemów alkoholowych, a w szczególności powstrzymywania się od spożywania napojów alkoholowych. Stowarzyszenia abstynenckie często stają się miejscem pierwszego kontaktu w sprawie podjęcia decyzji do leczenia odwykowego, a także źródłem nadziei na trzeźwe życie.

Na terenie Pruszkowa aktywnie działającą organizacją pozarządową jest Pruszkowskie Stowarzyszenie Rodzin Abstynenckich „Socjus”. W 2020 r. członkowie organizacji zorganizowali wyjazd rehabilitacyjno – integracyjny w ramach realizacji zadania publicznego zleconego dla 30 osób, udzielono około 200 porad telefonicznych oraz około 50 spotkań indywidualnych z osobą dyżurującą w siedzibie organizacji. 42 osoby uczestniczyły w rehabilitacyjnych zajęciach i warsztatach związanych z kształtowaniem postaw sprzyjających trzeźwieniu, budowania poczucia własnej wartości oraz rozwijaniu umiejętności społecznych.

Placówki oświatowo – wychowawcze, w trakcie roku szkolnego prowadzone są w nich profilaktyczne działania w formie zajęć psychoedukacyjnych, skierowane do dzieci i młodzieży, kształtujące postawy oraz umiejętności ważne dla zdrowia i trzeźwego życia.

W okresie od stycznia do grudnia 2021 roku ze względu na zagrożenie epidemiologiczne pandemią Covid – 19 (zamknięcie szkół i przedszkoli z uwagi na bezpieczeństwo dzieci i rodziców) programy profilaktyczne finansowane z budżetu profilaktyki uzależnień były realizowane w formie zdalnej oraz stacjonarnej w Miejskim Ośrodku Pomocy Społecznej w Pruszkowie.

3. Grupy docelowe

Oferta Programu skierowana jest do wszystkich mieszkańców Pruszkowa, a w szczególności do wybranych grup tj. osób uzależnionych, bądź zagrożonych uzależnieniami, ich rodzin, osób dotkniętych przemocą w rodzinie, jak również dzieci i młodzieży pruszkowskich szkół oraz przedszkoli. Adresaci Programu są zróżnicowani ze względu na rodzaje profilaktyki, jakie są stosowane do konkretnej grupy odbiorców.

W ramach upowszechniania standardów i procedur profilaktyki, o których mowa w NPZ, cele programu będą realizowane w poszczególnych obszarach:

- profilaktyki uniwersalnej adresowanej do wszystkich mieszkańców Pruszkowa (dzieci, młodzieży i dorosłych) bez względu na stopień indywidualnego ryzyka występowania problemów związanych z używaniem substancji psychoaktywnych i zagrożeń związanych z zachowaniami nałogowymi,

- profilaktyki selektywnej adresowanej do grup o podwyższonym ryzyku wystąpienia problemów związanych z używaniem alkoholu i narkotyków i uzależnień behawioralnych,
- profilaktyki wskazującej adresowanej do grup lub osób, które demonstrują wczesne symptomy problemów uzależnień, ale nie spełniają kryteriów diagnostycznych picia szkodliwego lub uzależnienia; redukcja szkód,
- terapii obejmującej osoby wymagające specjalistycznej pomocy w związku z uzależnieniem, realizacja m.in. programów terapeutycznych dla osób uzależnionych, pijących ryzykownie i szkodliwie, dla DDA, współuzależnionych,
- rehabilitacji obejmującej osoby uzależnione – realizacja programu readaptacji poprzez wsparcie psychologiczne, socjalne i społeczne oraz wspieranie działalności środowisk abstynenckich.

4. Cel główny i cele szczegółowe Programu

Celem głównym Gminnego Programu Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych oraz Przeciwdziałania Narkomanii dla Miasta Pruszkowa na lata 2022-2025 jest ograniczanie zdrowotnych i społecznych skutków wynikających z nadużywania napojów alkoholowych i narkotyków oraz zachowań prowadzących do uzależnień behawioralnych poprzez podnoszenie poziomu wiedzy i świadomości mieszkańców Pruszkowa oraz prowadzenie skoordynowanych działań profilaktycznych, terapeutycznych i rehabilitacyjnych. Cele będą realizowane z uwzględnieniem konieczności zapewnienia dostępności, zgodnie z koncepcją projektowania uniwersalnego, określoną w art. 2 Konwencji o prawach osób niepełnosprawnych oraz potrzebami osób z różnymi niepełnosprawnościami.

Cele szczegółowe Programu to:

Cel 1. Zapewnianie ciągłości świadczenia usług zdrowotnych dla osób uzależnionych i ich rodzin poprzez finansowanie terapii w zakładach opieki zdrowotnej,

- Zwiększenie dostępności pomocy terapeutycznej dla osób uzależnionych i zagrożonych uzależnieniem, współuzależnionych oraz osób dotkniętych przemocą w rodzinach, w których występuje problem uzależnienia,

Cel 2. Wspieranie działań profilaktycznych, terapeutycznych i opiekuńczo – wychowawczych oraz socjalnych, skierowanych do młodzieży i dzieci, a w szczególności wychowujących się w rodzinach, w których występuje problem uzależnienia,

- ograniczanie dzieciom i młodzieży dostępności do alkoholu poprzez przestrzeganie zakazu sprzedaży napojów alkoholowych nieletnim,
- wspomaganie działalności instytucji i stowarzyszeń służącej rozwiązywaniu problemów uzależnień,
- prowadzenie Punktu Informacyjno – Konsultacyjnego ds. Przeciwdziałania Przemocy,
- wzmacnianie kompetencji członków Miejskiej Komisji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych.

Cel 3. Dokonanie aktualnej diagnozy dot. problemów zagrożenia uzależnieniami od substancji psychoaktywnych i uzależnieniami behawioralnymi

- zebranie danych i zlecenia badania zagrożenia fonoholizmem wśród dzieci i młodzieży
- monitorowanie realizacji zadań i ewaluacja Programu

5. Zadania, działania, wskaźniki

W latach 2022-2025 cele o których mowa powyżej będą kontynuacją podjętych działań w latach poprzednich, a planuje się je realizować poprzez następujące działania:

Lp.	Zadanie	Działanie	Wskaźniki
1.	<p>Cel1. Zadania: 1. Zwiększenie dostępności pomocy terapeutycznej dla osób uzależnionych i zagrożonych uzależnieniem, współuzależnionych oraz osób dotkniętych przemocą w rodzinach, w których występuje problem uzależnienia</p>	<p>kontynuacja współpracy z zakładami leczenia odwykowego poprzez realizację ponadpodstawowych programów psychoterapii leczenia osób uzależnionych i współuzależnionych oraz innych świadczeń zapobiegawczo - leczniczych i rehabilitacyjnych w ramach dodatkowych zajęć terapeutycznych wykraczających poza standardowy, podstawowy program terapii uzależnienia, prowadzonych w formie treningów i zajęć służących dalszemu zdrowieniu i rehabilitacji społecznej,</p> <p>udzielanie pomocy psychologicznej i psychoterapii dla osób z syndromem Dorosłych Dzieci Alkoholików.</p>	<p>liczba uczestników w poszczególnych programach</p> <p>liczba osób uczestniczących w terapii</p>
	<p>2. Podejmowanie czynności zmierzających do orzeczenia o zastosowaniu wobec osób uzależnionych od alkoholu, które powodują rozpad życia rodzinnego, demoralizację małoletnich, systematycznie zakłócają spokój i porządek publiczny, obowiązku poddania się leczeniu odwykowemu</p>	<p>przyjmowanie zgłoszeń o przypadkach wystąpienia nadużywania alkoholu powodujących rozpad życia rodzinnego, demoralizację małoletnich, zakłócanie spokoju lub porządku publicznego,</p> <p>prowadzenie rozmów interwencyjno - motywacyjnych ze zgłoszonymi przez rodzinę lub instytucję osobami,</p> <p>kierowanie osób, które nie zgłosiły się dobrowolnie na zdiagnozowanie i poddanie leczeniu odwykowemu, na badanie przez biegłych (psychologa i psychiatrę) w celu wydania opinii na temat uzależnienia od alkoholu i wskazania rodzaju zakładu leczniczego,</p>	<p>liczba zgłoszeń do Miejskiej Komisji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych</p> <p>liczba osób zaproszonych na rozmowę i liczba przeprowadzonych rozmów</p> <p>liczba osób skierowanych na badanie oraz liczba sporządzonych opinii</p>

		kierowanie wniosków do sądu o zobowiązanie podjęcia się leczenia odwykowego	liczba skierowanych wniosków do Sądu
	3. Udzielanie rodzinom w których występują problemy uzależnień szerokiej pomocy psychologicznej, psychospołecznej, prawnej, wsparcia w formie pomocy socjalnej, a w szczególności ochrony przed przemocą w rodzinie, przeciwdziałanie wykluczeniu społecznemu i integrowanie ze społecznością lokalną	<p>prowadzenie Punktu Przeciwdziałania Przemocy, gdzie rodzinom z problemem alkoholowym, narkomanii i uzależnieniem behawioralnym udzielana jest szeroka pomoc mająca na celu ochronę przed przemocą w rodzinie, przez udzielanie konsultacji prawnej i psychoedukacyjnej, w tym także w formie telefonicznej</p> <p>organizowanie szkoleń dla przedstawicieli placówek edukacji i instytucji działających w obszarze uzależnień oraz przemocy w rodzinach oraz finansowanie udziału w wybranych szkoleniach specjalistom z zakresu przeciwdziałania uzależnieniom</p> <p>zaopatrywanie placówek oświatowych oraz Punktu Przeciwdziałania Przemocy w specjalistyczną prasę omawiającą zagadnienia profilaktyki uzależnień i materiały dydaktyczne</p> <p>wspieranie edukacji osób pracujących zawodowo w systemie rozwiązywania problemów alkoholowych, narkomanii i problemów behawioralnych oraz w systemie edukacji poprzez prenumeratę oraz zakup specjalistycznych opracowań, czasopism, publikacji, zbioru przepisów jako pomocy dydaktycznych</p> <p>udzielanie rodzinom, w których występuje problem uzależnień pomocy społecznej</p> <p>dofinansowanie dożywiania, pomocy psychologicznej i edukacyjnej dla dzieci z rodzin dysfunkcyjnych objętych opieką i</p>	<p>liczba konsultacji</p> <p>liczba zorganizowanych szkoleń, liczba osób, które uczestniczyły w szkoleniach,</p> <p>liczba osób skierowanych na szkolenia zewnętrzne</p> <p>liczba przekazanych i zaprenumerowanych periodyków</p> <p>liczba zakupionych pomocy dydaktycznych</p> <p>liczba rodzin, którym udzielono wsparcia</p> <p>liczba placówek i liczba dzieci objętych wsparciem</p>

		<p>wychowaniem w placówkach wsparcia dziennego, w tym zorganizowanie zajęć również w okresie ferii zimowych oraz wakacji</p>	
<p>2.</p>	<p>Cel 2. Zadania: Zadanie1. Prowadzenie profilaktycznej działalności informacyjnej i edukacyjnej w zakresie rozwiązywania problemów uzależnień</p>	<p>poszerzanie i udoskonalanie oferty, upowszechnianie oraz wdrażanie uniwersalnych programów profilaktycznych rekomendowanych w ramach systemu rekomendacji programów profilaktycznych i promocji zdrowia psychicznego, które biorą pod uwagę wspólne czynniki ryzyka problemów alkoholowych i innych zachowań ryzykownych i czynniki chroniące, wspierające prawidłowy rozwój dzieci i młodzieży,</p> <p>poszerzanie i udoskonalanie oferty, upowszechnianie oraz wdrażanie wskazujących i selektywnych programów profilaktycznych (np. programy streetworkerzy i partyworkerzy i programy wczesnej interwencji), rekomendowanych w ramach systemu rekomendacji programów profilaktycznych</p> <p>poszerzenie i udoskonalenie oferty, upowszechnianie oraz wdrażanie programów rozwijających kompetencje wychowawcze rodziców i wychowawców sprzyjające kształtowaniu postaw i zachowań prozdrowotnych dzieci i młodzieży,</p> <p>dofinansowanie wypoczynku letniego oraz zimowego z programem profilaktycznym dla dzieci i młodzieży w zakresie organizacji różnych form zagospodarowania czasu wolnego, promujących zdrowy i aktywny styl życia w ramach profilaktyki uzależnień (uniwersalnej, selektywnej i wskazującej) o której mowa w NPZ,</p>	<p>liczba programów i liczba uczestników</p> <p>liczba programów i liczba uczestników</p> <p>liczba programów i liczba uczestników</p> <p>liczba uczestników wypoczynku liczba programów</p>

		<p>dofinansowanie zakupu nagród, materiałów edukacyjno - informacyjnych, gadżetów profilaktycznych, artykułów biurowych i spożywczych, niezbędnych do realizacji działań związanych z problemem uzależnień, profilaktyką oraz promocją zdrowia np. podczas organizowanych konkursów, turniejów, festynów, szkoleń, zajęć opiekuńczo - wychowawczych i profilaktycznych, w ramach profilaktyki uzależnień (uniwersalnej, selektywnej i wskazującej) o której mowa w NPZ,</p> <p>zorganizowanie wydarzenia w ramach działań lokalnych dla rodzin zagrożonych dysfunkcją,</p> <p>zwiększenie skuteczności w przestrzeganiu prawa w zakresie sprzedaży napojów alkoholowych zgodnie z założeniami NPZ poprzez podejmowanie działań edukacyjnych skierowanych do sprzedawców napojów alkoholowych mających na celu ograniczenie dostępności napojów alkoholowych i przestrzeganie zakazu sprzedaży alkoholu osobom poniżej 18 roku życia,</p> <p>zorganizowanie lokalnej konferencji oraz warsztatów dotyczących problematyki uzależnień, których celem będzie wymiana doświadczeń oraz pogłębienie wiedzy na temat uzależnień,</p> <p>zakup materiałów edukacyjnych o tematyce profilaktyki: broszur, plakatów, ulotek, kalendarzy kierowanych do różnych grup, w tym dla osób korzystających z poradnictwa w tematyce uzależnień oraz współrealizatorów programu,</p>	<p>liczba działań</p> <p>liczba uczestników</p> <p>liczba sprzedawców uczestniczących w szkoleniu</p> <p>liczba działań oraz liczba uczestników</p> <p>liczba i rodzaj zakupionych materiałów</p>
--	--	--	---

	<p>Zadanie 2. Wspomaganie działalności instytucji, stowarzyszeń i osób fizycznych, służącej rozwiązywaniu problemów alkoholowych, narkomanii oraz uzależnień behawioralnych oraz współpraca z organizacjami pozarządowymi i innymi jednostkami pożytku publicznego w obszarze profilaktyki i rehabilitacji uzależnień</p>	<p>systematyczne podnoszenie jakości realizowanych działań profilaktycznych poprzez organizowanie szkoleń dla realizatorów w/w. działań,</p> <p>wspomaganie działalności organizacji pozarządowych realizujących programy profilaktyczne dla osób i rodzin,</p> <p>pokrywanie kosztów szkoleń omawiających zasady prawidłowego prowadzenia postępowań konkursowych i przetargowych w ramach wydatkowania środków publicznych - zlecenia organizacjom pozarządowym realizacji zadań publicznych,</p> <p>przeciwdziałanie wykluczeniu społecznemu poprzez wspieranie klubów abstynenta oraz innych form działań wspierających, poza terapią (np. spotkania, wyjazdy integracyjne) których odbiorcami są osoby uzależnione i ich rodziny</p>	<p>liczba szkoleń i liczba uczestników</p> <p>liczba organizacji objętych wsparciem</p> <p>liczba szkoleń liczba uczestników</p> <p>liczba działań</p>
<p>3.</p>	<p>Cel. 3 Zadanie : Diagnoza problemów związanych z uzależnieniami behawioralnymi, monitorowanie i ewaluacja Programu</p>	<p>zebranie danych z instytucji i placówek oświatowych w Pruszkowie</p> <p>badanie dotyczące rozmiaru problemu fonoholizmu wśród pruszkowskiej młodzieży</p> <p>monitorowanie realizowanych zadań i ewaluacja skuteczności podejmowanych działań</p>	<p>dane z placówek i instytucji</p> <p>raport z badania</p> <p>raport podsumowujący realizację Programu</p>

6. Realizatorzy Programu

Jednostką organizacyjną odpowiedzialną za prawidłową realizację Gminnego Programu Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych oraz Przeciwdziałania Narkomanii na lata 2022-2025 jest Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej w Pruszkowie. Środki o których mowa w art. 9³ w ust. 3 pkt 1 ustawy z dnia 26 października 1982 r. o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi (t.j. Dz. U. z 2021 r. poz. 1119 ze zm.), z tytułu opłat od napojów alkoholowych o ilości nominalnej napoju nieprzekraczającej 300 ml (tzw. małpki), wprowadzonych na mocy Ustawy z dnia 14 lutego 2020 r. o zmianie niektórych ustaw w związku z promocją prozdrowotnych wyborów konsumentów (Dz.U. z 2020 r. poz. 1492 ze zm.), przeznaczają się na realizację koordynowanej przez Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej w Pruszkowie, lokalnej międzysektorowej polityki przeciwdziałania negatywnym skutkom spożywania alkoholu.

Współrealizatorami Programu są następujące instytucje i placówki: Wojewódzki Ośrodek Terapii Uzależnienia i Współuzależnienia w Pruszkowie, Poradnia Leczenia Odwykowego, Rada Miasta Pruszkowa, Urząd Miasta Pruszkowa, a w szczególności: Wydział Edukacji wraz z placówkami oświatowymi z terenu miasta oraz Sąd, Kuratorzy, Policja, Straż Miejska, Miejska Komisja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych, Poradnia Psychologiczno – Pedagogiczna, organizacje pozarządowe, które działają na terenie miasta Pruszkowa na rzecz przeciwdziałania alkoholizmowi.

7. Zasady funkcjonowania i wynagradzania członków Miejskiej Komisji ds. Rozwiązywania Problemów Alkoholowych

W Pruszkowie działa Miejska Komisja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych powołana przez Prezydenta, do zadań której należy podejmowanie czynności zmierzających do orzeczenia o zastosowaniu wobec osób uzależnionych od alkoholu obowiązku poddania się leczeniu odwykowemu. Poza tym Komisja w ramach ustawowych uprawnień inicjuje działania wynikające z art. 4¹ust. 1 Ustawy o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi oraz opiniuje wnioski o wydanie zezwolenia na sprzedaż napojów alkoholowych.

Siedziba Miejskiej Komisji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych mieści się w Miejskim Ośrodku Pomocy Społecznej w Pruszkowie przy ul. Helenowskiej 3a, a jej posiedzenia odbywają się raz w tygodniu w każdy wtorek, w godzinach 15.00 – 17.00.

Członkowie Komisji zobowiązani są do korzystania z organizowanych szkoleń z zakresu rozwiązywania problemów alkoholizmu i przeciwdziałania przemocy w rodzinie celem podniesienia kompetencji zawodowych w ramach edukacji kadr, o której mowa w NPZ.

Wszystkim członkom Gminnej Komisji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych przysługuje wynagrodzenie w wysokości 6 % minimalnego wynagrodzenia określonego w Rozporządzeniu Rady Ministrów za udział w każdym posiedzeniu. W przypadku nieobecności członka Komisji na posiedzeniu Gminnej Komisji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych kwota należna za dane posiedzenie nie jest wypłacana.

Dodatkowo za obsługę administracyjną bieżących spraw Przewodniczący Gminnej Komisji otrzymuje dodatek miesięczny w wysokości 600 zł. Z tytułu nieobecności Przewodniczącego na posiedzeniu wynagrodzenie za w/w dodatek dla Przewodniczącego będzie obniżone proporcjonalnie do ilości posiedzeń w danym miesiącu.

Zastrzega się, że przy wykonywaniu obowiązków związanych z prowadzeniem przez członków Komisji opiniowania zezwoleń na obrót hurtowy napojami alkoholowymi, o których mowa w art. 18 ust. 3a Ustawy o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi oraz prowadzeniem kontroli przestrzegania warunków i zasad sprzedaży, podawania i spożywania napojów alkoholowych o których mowa w art. 18 ust. 8 przedmiotowej ustawy, obecność na posiedzeniu członków Komisji nie jest warunkiem wypłaty ich wynagrodzenia.

Podstawą do wypłaty wynagrodzeń dla członków Komisji za okres miesiąca stanowi sporządzone i podpisane przez Przewodniczącego Komisji zestawienie liczby osób i posiedzeń wraz z listą obecności.

8. Harmonogram i zasady finansowania Programu

Gminny Program Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych oraz Przeciwdziałania Narkomanii realizowany będzie w latach 2022-2025. Zadania określone w punkcie 5 realizowane będą przez cały czas trwania Programu. Ze względu na trwającą sytuację epidemiologiczną w kraju spowodowaną COVID-19, szczegółowe terminy realizacji poszczególnych zadań będą elastycznie i adekwatnie dostosowywane do aktualnej sytuacji w kraju.

W otwartym konkursie ofert na realizację zadań wpisujących się w Gminny Program Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych oraz Przeciwdziałania Narkomanii mogą uczestniczyć organizacje pozarządowe oraz podmioty wymienione w art. 3 ust. 2 i 3 ustawy o działalności pożytku publicznego i wolontariacie, których cele statutowe lub przedmiot działalności dotyczą spraw objętych zadaniami z zakresu zdrowia publicznego określonymi w art. 2 ustawy o zdrowiu publicznym.

Oferta złożona przez w/w podmioty zgodnie z obowiązującymi przepisami i rekomendacjami do realizowania i finansowania gminnych programów profilaktyki i rozwiązywania problemów alkoholowych oraz przeciwdziałania narkomanii Krajowego Centrum Przeciwdziałania Uzależnieniom oraz wytycznymi zawartymi w konkursie zostanie zaopiniowana i zweryfikowana pod względem merytorycznym i finansowym przez Komisję konkursową.

Po zakończeniu realizacji zadania podmioty zobowiązane są do przedstawienia sprawozdań z wykonania zadania publicznego określonego w umowie.

Zlecenie realizacji zadań publicznych o charakterze lokalnym lub regionalnym z pominięciem otwartego konkursu ofert na podstawie art. 19a ustawy o działalności pożytku publicznego i wolontariacie będzie możliwe wyłącznie przy uznaniu celowości przedsięwzięcia.

Źródłem finansowania zadań zawartych w Gminnym Programie są środki finansowe budżetu gminy stanowiące dochody z tytułu wydawania zezwoleń na sprzedaż napojów alkoholowych, wniesione przez podmioty gospodarcze w latach 2022-2025, zgodnie z art. 18² ustawy z dnia 26 października 1982 r. o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi. Dochody te stanowią dochód gminy, który w całości jest przekazywany na realizację programu. Zgodnie z art. 18² w/w ustawy środki te nie mogą być przeznaczone na inne cele.

Środki na finansowanie działań z zakresu narkomanii i uzależnień behawioralnych pochodzą również z budżetu miasta pochodzących z opłat za korzystanie z zezwoleń na sprzedaż napojów alkoholowych i są one zapisane w Dziale 851 - Ochrona Zdrowia, Rozdział 85153 – Zwalczanie Narkomanii,

poszczególnych jednostek realizujących zadania tego Programu oraz pozyskanych z innych funduszy (np. z Unii Europejskiej).

9. Ewaluacja

Narzędzia ewaluacji Programu:

- systematyczne zbieranie i analiza danych dotyczących realizacji Gminnego Programu Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych oraz Przeciwdziałania Narkomanii
- sporządzenie raportu z realizacji zadań zgodnie z harmonogramem za dany rok do 31 marca następnego roku

10. Postanowienia Programu

Przedstawiony w Gminnym Programie Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych oraz Przeciwdziałania Narkomanii zakres działań w obszarze rozwiązywania problemów alkoholowych oraz narkomanii jest bardzo różnorodny, a zarazem zgodny z zadaniami określonymi w art. 4¹ ust. 2 ustawy z dnia 26 października 1982 r. o wychowywaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi i Ustawą z dnia 29 lipca 2005 roku o przeciwdziałaniu narkomanii, Narodowym Programem Zdrowia na lata 2021-2025 oraz Ustawą z dnia 11 września 2015 r. o zdrowiu publicznym. Ustawa z dnia 17 grudnia 2021 r. o zmianie ustawy o zdrowiu publicznym oraz niektórych innych ustaw wprowadziła zobowiązanie w uwzględnieniu gminnych programów tematyki uzależnień behawioralnych.

Wszystkie podjęte działania związane z osiągnięciem celu głównego, jakim jest ograniczenie spożycia alkoholu, ograniczanie zdrowotnych i społecznych skutków wynikających z nadużywania napojów alkoholowych i narkotyków oraz zachowań prowadzących do uzależnień behawioralnych i związanych z tym szkód zdrowotnych oraz społecznych w mieście Pruszkowie, są kompatybilne z założeniami programowymi wynikającymi z innych aktów prawnych.

Z pośród różnych problemów społecznych problemy alkoholowe są jednym z trudniejszych do rozwiązania. Trudność ta wynika z rozmiarów, złożoności, kosztów społecznych (rozpad rodzin, zaburzenia w funkcjonowaniu społecznym i emocjonalnym u dzieci alkoholików) oraz ekonomicznych. Problemy narkotykowe w głównej mierze dotyczą osób młodych i odnoszą się do szkód osobistych. Działania o charakterze profilaktycznym, podejmowane przez miasto, na rzecz ograniczenia szkód spowodowanych przez substancje psychoaktywne, adresowane są do najszerszej grupy mieszkańców miasta, a w szczególności dzieci i młodzieży. Wypracowany przez wiele lat system współpracy pomiędzy realizatorami Programu sprzyja wykonaniu założonych celów i przyczyni się do poprawy jakości życia mieszkańców.